

Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal:

Szabó Albert könyvnyomdájában Kézdi-Vásárhelytől, hova úgy a lap beltartalmi részét illető közlemények, mint az előfizetések, hirdetések, nyilttéri cikkek stb. intézendők.

Nyilttéri cikkek soronként 10 kr-ért közöltnak.

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Előfizetési árak:

Egy évre . . . 6 frt — kr
Fél évre . . . 3 frt — kr
Negyed évre . . 1 frt 50 kr
Külföldre 1 évre 8 frt — kr
Egyes szám ára 6 kr.

Hirdetések díja:

minden egyhasábas garmond-sorért vagy annak térfogatáért 4 krajczár.
Ezenkívül minden beiktatásnál 30 krajczár bélyeg-díj fizetendő.

Felhívás előfizetésre.

A „Székelyföld“ ozimü politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi, hetenkint 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre 6 frt — kr.
Fél évre 3 frt — kr.
Negyed évre 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre . . 8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadtnak.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralékban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyuttal t. előfizetőinket, sziveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Székelyföld“ kiadó-hivatala.

Andrássy Gyula gróf.

(Született 1823. Meghalt 1890.)

Adria kies partjairól szomorú hirt hoz a táviró: Andrássy Gyula gr. a Székelyföld büszkesége, hazánk nagy államférfia, Voloskában hétfőn reggel 3 órakor megszünt élni. Isztria enyhe, balzsamos levegője nem volt képes megtartani az életet: az a nemes szív megszünt dobogni, az a lángész örökre elborult. Nem talált váratlanul a gyászhir, az utolsó

A „Székelyföld“ tárczája.

Falusi tréfa.

(Folytatás és vége.)

— Az ifjuság játszik, mint Arkádia ligetében a nimfák és a pásztorok; nem akarom a helybeli fiatal emberek sánszait rontani. Kérek kártyát! Adom a vizit! Egy Héthársy, egy ur, mindig csak önként vonul vissza, pedig az a kis fekete házi kisasszony finom falat, de az idő rövid, amugy meg meszalliansz lenne. Blind egy forint! Az urak tudják, hogy nemzetségem egy a szomszéd megyebeli Héthársyakkal, ivásban, szerelemben, bajvívásban egyformán legyőzhetetlen. Vissza három forintot! Én, a kor fia, munka embere, pusztá paszsióból tanulmányozom a biztosítást, hogy később egy általam alapítandó bank élére álljak. Önök ismét vesztek! Hiába, a Héthársyok a játékban is nehezen leküzdhetők! De a hölgyek se tehesenek udvariasságom ellen kifogást, egy perczre engedelmet uraim!

S összeseperve a pénzt, nyakkendőjét igazítva s haját borzolva, ismét a hölgyek felé tartott.

— Ugy tetszik nekem, hogy ez az ur meglehetősen szájhős — mondja a pap. — Szemtelen disznója van! — morog a doktor. — De szemtelen ő maga is, a kis tündér panaszkodik — mondja a jegyző. — Rebarbara a hasába! — szitkozódik a patikáros. — Helyes, kitűnő eszme, bosszuljuk meg! — kiált fel nevetve a jegyző. Doktor, önnek

napok a halállal való vívódás napjai valának s a naponkint érkező jelentések elkészítettek a nagy csapásra, de azért ép oly fájdalmasan érintett minden szívet a hir.

Alig van magyar ember, ki annyi érdemet szerzett hazája szolgálatában, mint Andrássy Gyula gr. A szabadságharcztól mostanig minden korszakot alkotó eseménynél ott ragyog az ő neve s törhetlen hazafiságáról s államférfiúi zsenijéről fényes dolgokat regél a krónika. Ugy futotta be élete pályáját, mint kevés magyar ember, s fent a korona bizalma s lenn népszerűség jutalmazta működését s a külföld előtt tisztességet, becsületet szerzett a magyar névnek.

Most, ha honfiúi bánat első pillanatában, csak a veszteség sulyát érezzük, de a történelem muzsája majd felkeresi s méltatni fogja a dicső tetteket s aranyos betűkkel fogja azokat megörökíteni. Ő meghalt, de emlékét kegyeletes szeretettel fogja megőrizni a magyar nemzet.

Andrássy Gyula gróf, Andrássy Károlynak második fia, szül. 1823. márcz. 23-án Zemplénben. A pozsonyi 1847—48-iki országgyűlésen Zemplénmegyét képviselte s az új magyar miniszterium ezen megye főispánjának nevezte ki. Ezen minőségében ő vezette a zempléni közfelkelést a császári csapatok ellen Schwechát mellett. Később a debreczeni kormány Andrássyt mint követet Konstantinápolyba küldte. A magyar szabadságharcz végével in kontumáciázm halálra ítéltetett és

in effigie fel is akasztatott, de Ő ekkor már Franciaországban volt és mint menekült Párisban élt, a hol Malomvizi Kendefy Katinika grófnőt vette nőül. Zemplénmegyének egyik választókerülete 1861-ben országgyűlési követének választotta meg. Ugyiszintén megválasztatott az 1865-iki országgyűlésbe is képviselőnek. Az alsóház ekkor első alelnökének választotta meg. Ő volt azon nagy bizottságnak az elnöke, mely Deák Ferencz indítványára a közös ügyek rendezése végett az országgyűlés által kiküldetett. A kiegyezés létrejöttével 1867. febr. 17-én Andrássy lett a felelős kormány elnöke, mely február 23-án kezdte meg működését. Végre bekövetkezett 1867. jun. 8-án a király s királyné megkoronáztatása. Andrássy ez alkalommal mint miniszterelnök a nádort helyettesítette. Továbbá érdemül tudandó be Andrássynak az új honvédség szervezése és életbeléptetése is. Midőn Beust gróf visszalépett a külügyi hivatal vezetésétől, helyébe 1871. november 14-én Andrássy neveztetett ki a külügyek s az uralkodóház miniszterévé. A 16. század óta ő az első magyar, a ki az összbíródalom külügyeinek élén állt. Andrássy legfőbb igyekezte, hogy külügyminiszterré lett, oda irányult, hogy Európa leghatalmasabb uralkodói, az osztrák-magyar, német és orosz fejedelmek között baráti viszonyt hozzon létre, a mi sikerült is neki. Ujabb időben Andrássy roppant népszerűsége, melylyel Magyarországon találkozott, nagy csorbát szenvedett a keleti bonyodalmakkal szemben tanusított magatartása folytán. mert az egész nemzetnek az a nézete, s e nézetének több ízben hangos kifejezést is adott, hogy az Andrássy által követett politika egyenes ellentétben áll

valami jó hascsikaró szert kell adnia! — Helyes! Helyes! — kiált fel nevetve a kompánia. A pap »per amorem«-je elhangzik a kárörvendő kacaj közt. — Aloe felolvasztva, mindig van nálam egy üvegesével — morogja a doktor. — Beadom én — buzgolódik a jegyző.

— A vizit? — kérdi a visszatérő Héthársy — A fiatalság s a hölgyek úgy is a tisztartatókhoz mennek át, most már ismét az önöké vagyok; szerelem, játék felváltva, ez az élet. Meg az ivás! — harsog a patikáros. — A hölgyek elmentek, most már hangosabban mulathatunk!

— Ugy, ugy, eleget játszottunk — mondja a bóbiskolásból egyszerre fölébredt nagybácsi s ke-rül-fordul s egyszerre boros üvegekkel s poharakkal telik meg az asztal. — Ürmössel kezdjük — kiált a patikáros közhelyeslős között. A jegyző töltöget s Héthársynak maga adja át a legdisze-sebb piros poharat. A hoppon maradt cigányok az ajtónál gyülekeztek.

Köszönöm, uraim. nekem ez is mindegy, az ivásban is legyőzhetetlen! Héthársy nemzetség, egészségére, főtisztelendő ur, csak fenéig, mert én, a körömpróbát egy Héthársy találta fel.

— Ejnye, de keserű ez az ürmös, még egygyel kérek! Huzd rá cigány, mit ácsorogsz! Dal, zene szerelem a lovagok gyönyörtisége. Igyunk, uraim, csak ki vele, a körömpróbáig! Hej, huj, azt a barnát szeretem! Csak azt huzd, bankót adok! — Éljen a doktor! Tele pohár az egészségére! — Hej, huj, szervusz bácsikám! Igyunk, koczozinos

méregkeverő! Mit mond az a nótárius, hogy én félig hagytam a poharat? Őttel iszik ki ilyenkor egy Héthársy egymásután! Huj!...

Egyszerre a gyomrához kapott Héthársy ur, rettenetes csikarást érzett, úgy bele halványodott az arca. Egy székbe vágta magát.

— Nos, mi a baj? — kérde a társaság felugrálva.

— Roppant hascsikarást érzek, szédül a fejem!

A jegyző, a patikáros ijedten dugták össze fejüket, a doktor meg fontos képpel vizsgálta a pá-czienst. Komoly az eset — mondá. — Ugy van, én is attól tartok, hagyá helyben a patikáros, a helyiségünkben már előfordult szórványosan a kolera-nosztrasz.

— Kolera! — ordították a cigányok s rohantak összetörve hegedüiket.

— Oh, minden szentek, óh Abraham, Jákób, Dávid! — jajgat Héthársy, gyomrát szorítva.

— De csitt! A symptomák még nem mutatkoznak, még lehet segíteni, hamar ágyba, három dun-nát rá, hegyibe annyi bundát, a mennyi van! — Igy ni, derekas izzadás még megölheti a kolera bacillusát. Igyunk, urak a szegény paciens fel-gyógyulására!

Héthársy kékült, zöldült, remegett, a foga vaczogott a félelemtől s e mellett izzadt rémsége-sen. A kompánia kaczagva nézett össze. A pap rosszalva vállalt vont.

— De hiszen jök ezek a szórványos esetek, ezek tartják vissza falunktól Savanyu Józsi bandáját.

Magyarország érdekeivel, de a következmény igazolta politikája helyességét. Andrássy 1876 óta a m. tud. akadémiának igazgatótagja s a király azzal tüntette ki, hogy 1877 végén az aranygyapjasrendet adományozta neki.

Földmívelés, ipar és kereskedelem.

III.

K. Vásárhely, 1890. február 12.

Baross miniszter minden intézkedései között iparunkra nézve legfontosabb a zóna, ez a bámulatos reform, melylyel Magyarország megelőzte a világ minden államát. Még a legnagyobb szakemberek is kételkedéssel fogadták ezen nagyszabású ujitást s szellemi sikert igen, de anyagi hasznot nem vártak utána. Azonban az eredmény megmutatta, hogy azon roppant erkölcsi haszon mellett, melyet a zóna ipari, kereskedelmi s közművelődési szempontból hajtott, anyagilag sem volt káros s minden irányban való haladásunknak egy fontos tényezőjévé vált.

Azonban kormányunk nem elégedett meg azzal, hogy a szállítást és közlekedést megkönnyítette, hanem felvette programjába: minden erővel odahatni, hogy Magyarországon hatalmas gyáripár fejlődjék, hogy olyan gyárak állittassanak, melyek eddig nálunk elő nem állított cikkek gyártanak, hogy Magyarország jövőre ne támaszkodjék kizárólag a földmívelésre, hanem lépjen be az iparúzó kultur-államok sorába. S hogy ez valósulhasson, törvényt alkotott s azt már be is nyújtotta a képviselőház elébe, mely javaslat a gyáraknak jelentékeny kedvezményeket biztosít. E kedvezmények először oly gyáraknak nyújthatnak, melyek Magyarországon eddig elő nem állított cikkek termelnek. Másodszor megadhatnak a már létező, vagy ezentúl felállítandó oly gyáraknak, melyek különös fontossággal bírnak az ipar egyenletes fejlődése szempontjából. Ilyenek a fémipar, gép- és üvegyárak, vegyészeti és élelmiszereket termelő gyárak, tapéta-, szőnyeg-, bőr-, hangszergyárak, némely bányavállalatok s gazdasági szeszgyárak stb. Itt nem mulaszthatjuk el kifejezést adni azon véleményünknek, hogy vajha a kedvezmények a nem gazdasági szeszgyárakra is kiterjesztetnének, a mint ez a képviselőház pénzügyi bizottsága előtt beszéd tárgyát képezte. Ha igazságosok akarunk lenni, ki kell mon-

danunk, hogy a mi szesz-iparunk mindeddig nagyon mostoha sorsban részesült, annyi minden teher nehezedik rá, hogy excellenziája van fenyegetve s különösen a kisebb gyárak a jelenlegi viszonyok között alig képesek magukat fentartani. Nem keressük mi a példát messzire, hanem csak itt városunkban, melynek kilencz gyára alig képes vegetálni. A lehetetlenségig felemelt akczi s a regále-törvény életbeléptetéséből felmerült újabb terhek végveszéllyel fenyegetik a háromszéki virágzó szeszgyár-ipart. Pedig azon szerves egészben, melyet gyáripárunk a földmívelés, marhatenyésztés, kisebb ipar és kereskedelemmel együtt alkot, szeszgyáraink bizonyára a szívet képezik, mely ha megszűnik dobogni, megszűnik az egész szervezet Számot tevő és nagy azon mennyiség, melyet gyáraink évenként terményben, fában elfogyasztanak és állat-anyagban felhasználnak s az ezek után befolyó pénz a földmívelést, kisipart és kereskedelmet táplálta, s tévedne bárki is, ha élénk piacaink okát másban keresné, mint gyáraink fennállásában. Nekünk, hála Istennek, megvan az, mitől a maguk kormány az ország felvirágzását reméli — az erős gyáripár — s mi szeretnők is megvédelmezni minden áron, ha csak módunkban állana. Ámde az nem mi tőlünk függ. A törvényhozásnak kell a szeszipart is védő szárnyai alá venni, terheitől megszabadítani s némi kedvezmények által fentarthatását biztosítani, mert a jelen viszonyok között biztosan merjük állítani, hogy kisebb gyáraink a sokkal olcsóbban termelő gazdasági és nagyobb szeszgyárakkal a versenyt sokáig nem fogják kiállhatni.

A mint említettük, a gyáraknak nyújtandó kedvezményekről szóló törvényjavaslat előleges tárgyalása alkalmával a képviselőház pénzügyi bizottságában már emelkedett hang, mely kedvezményeket kér a nem gazdasági szeszgyárakra nézve is, s nincs okunk kételkedni, hogy ezen eszme majd illetékes helyen a képviselőházban is diszkusszió tárgyát képezendi s reméljük, hogy az üdvös megoldásra is vezet, mert hiszen az igazság, hogy ha a gyáripár egyik ágának kedvezünk, nem engedhetjük pusztulni a másikat is. E kérdésben különben a székelyek érdeke is figyelembe veendő volna, mert az igazán szomorú lenne ránk nézve, ha e néhány kisebb gyárból is kifogynánk, mivel birunk. 0.

— Hej pedig ha tudná, hogy most egy Héthársy van köztünk, baj lenne — tódítá a jegyző.

A paciens fogai hallhatólag vaczogtak: Savanyu Józsi? A hires, kegyetlen zsvány! Hát miért bántana az engem?

— Mert az ur Héthársy! — mordult rá a doktor — s a Héthársyak üldözése bőszté föle vidék sárosolásra; jaj annak kit a familiából körmei közé keríthet! Keréke törethi, ölmet öntet füleibe, tüskét veret körmei alá.

Héthársy remegett mint a kocsonya s izzadott, mint télen az ablak-tíveg. A jegyző a patikárussal összesugva, kiment a szobából. Pár percz múlva lelkendezve rohant be:

— Gyanus alakok a ház körül! Be kell tenni az ablak-táblákat! Be kell csukni az ajtót!

Alig osukódtak be, mikor iszonyu dörömbölés hangzik az ajtón, mintha puskatussal vernék. Föl kell nyitni! Nyissátok fel, ha nem akartok halál fia lenni. Én vagyok Savanyu Józsi! Hadd vágom ki annak a Héthársynak a hasát. Meghallottam, hogy itt van, azért jöttünk. Megboszulom magamat azon a kutya familián.

— Jól csinálja a dolgát a Józsa kocsi! — sugogja a jegyző s azután felkiált harsány hangon: Ne hagyjuk magunkat, urak! Elő a pisztolyokkal! Föl, Héthársy ur! puskára, baltára, mert most élet-halál a kérdés.

Héthársy ur inkább halott volt mint élő. — Jajgatott: Az isten szerelméért, mentse nekem az

urak! Nem vagyok én igazi Héthársy, én csak olyan ötven krajczáros vagyok, nem vagyok én olyan bátor, mint dicsekedtem, nagyon félek a zsványoktól, itt van minden pénzem, adjátok neki, csak életemnek kegyelmezzen!

— Hát így vagyunk? — s mértéktelen kacagásban tört ki a kompánia. — Isten büntetése! — szólt kenetesen a pap. A jegyző fogja a pénzt, kinyitotta az ablakot s kiszólt: Ne bolondozz, Józsa, ez a Héthársy nem az igaziakból való, csak olyan pénzen váltott nevű piszliczár! Fogd ezt a pénzt s igyál egyet rajta! — Kivülről hangzott a felelet: Ha így van a dolog, akkor az Istennek ajánlom az urakat! — S elcsöndesült minden.

— Elmentek a zsványok? — kérdé aztán siránkozó hangon a csávába került ur.

— El, hanem reggelre az ur is hordja el magát — s ezzel nagy kacagás közt rácsapták az ajtót. Még el sem tudta gondolni az egészet, mikor ismét nyílt az ajtó s bejött rajta a Józsa kocsi.

— Hallja az ur! A jegyző ur izeni, hogy itt a pénze, fogja, nincs ám itt kolera s aztán én voltam a Savanyu Józsi, aztán máskor ne dicsekedjék s ne szemtelenkedjék ám, mert épen úgy jár, mint itt, reggelre meg tisztuljon ám innét, mert istálló villával dobom ki! Józszakát!

— Kellett ez nekem, oh én számár! — Ezt sóhajtozta szüntelen hajnalig. Alig szürkült, de el is párolgott a vidékről.

Németh Ignác.

Az 1890-ik évi költségvetési törvényjavaslatot a képviselőház február 16-iki ülésében terjesztette be a pénzügyminiszter. A javaslat és az előirányzat közti különbség a következő: Átmeneti kiadások. A földművelési miniszterium költségvetésében a Bécsben 1890-ben tartandó általános gazdasági kiállításban való részvétel költségeire 20,000 frt helyett 35,000 frt. A honvédelmi miniszterium költségvetésében az országos honvédségélyző-egyesület rendelkezésére 120,000 frt helyett 180 ezer frt. Ennélfogva az átmeneti kiadások 75,000 frttal emelkedvén, a mérleg a következő: Rendes kiadások 330,820,758 frt változatlan. Átmeneti kiadások 6,474,461 frt, több 75,000 frt. Beruházások 12,305,728 frt változatlan. Rendk. közösgügyi kiadások 6,214,546 frt változatlan. Összes kiadás 355,815,493 frt, több 75,000 frt. Rendes bevételek 348,134,920 frt változatlan. Átmeneteli bevételek 7,171,672 frt változatlan. Összes bevétel 355 millió 306,592 frt változatlan. Hiány 508,901 frt több 75,000 frttal.

ORSZAGGYÜLÉS.

A képviselőház e hó 12-én letárgyalta az igazságügyi orvosi szaktanácsról szóló törvényjavaslatot s azután áttért a pénzügyi tárca költségvetésének tárgyalására. Az igazságügyi orvosi szaktanácsot az igazságügyi bizottság nevében Körösy Sándor ajánlotta elfogadásra, rámutatván azon szükségekre, melyeknek ez új intézmény meg fog felelni. Herman Ottó, miután szaktanácsról volt szó, természetesen felszólt, miután feltette a szakértők függetlenségét a törvényjavaslatról. Szilágyi Dezső igazságügyminiszter, azt hisszük, alaposan elosztatta Herman Ottó aggodalmait, kimutatván, hogy az igazságügyi orvosi szaktanács egy hajszállal sem lesz kevésbé független, mint az igazságügyi orvosi dolgokban eljáró hasonló közeg; hivatalos nyomásról és befolyásról eddig sem volt s ezentúl sem lesz szó, miután oly tekintélyes emberek hivattak meg a tanácsba, kiknek függetlensége és tudományos reputációja kellő garanciát nyújthat a tanács igazságos véleménynyilvánítása iránt. A ház nem osztván Herman Ottó aggodalmait, egyhangulag elfogadta a törvényjavaslatot, melynek második szakaszát Hódossy Imre módosítani javasolta s Szilágyi miniszter hozzájárulásával a módosítás el is fogadtatott.

Ezután a ház a pénzügyi tárca költségvetésének tárgyalására tért át. Hegedűs Sándor előadó ismertette a tárca költségvetésének főbb adatait s utána Molnár József, egy komoly és higgadt beszédben, a pénzügyi törvényeknek, a kereseti adónak, a szállítási adónak s bélyeg- és illetékügyi törvényeknek reformját sürgette. Utána Görgey Béla, Szalay Imre, Bujanovich Sándor, Tóth Antal beszéltek. Ezután Wekerle Sándor pénzügyminiszter szólalt föl.

A pénzügyminiszteri költségvetés e hó 15-iki tárgyalásában is az italmérsi ügyek képezték leginkább a vita tárgyát. Számos oldalról szóltak a kérdéshez s Wekerle miniszter valamennyi felszólalónak válaszolt. Helfy kérdésére nyilatkozott a miniszter a regálékártalanítási művelet eddigi folyamáról. Izsákovits Milán a határőrvideki italmérsi jövedékre vonatkozólag határozati javaslatokat is nyújtott be s bár a miniszter azokat elfogadhatónak mondotta, a szavazásnál mégis magára maradt. Kricsfalussy Vilmos a kizárólagos italmérsi jogról, Horánszky Nándor pedig főleg az utasításnak a kis mértékben való eladásra vonatkozó rendelkezéseiről szólt. Az adóügyi adminisztráció ügyeiről Széll Akos, Orbán Balázs, Veress József, Simonffy János szólottak, Gaál Jenő pedig a kataszterről s Szentkirályi a mezőgazdasági szeszgyártásról. Az ülés végén megállapította a ház a legökzelebbi munkarendet.

A pénzügyi költségvetés részletes tárgyalását folytatta e hó 14-én a képviselőház. A bélyeg czimnél Tarnóczy Gusztáv emel szót, felsorolva e téren tapasztalt sérelmeit. Wekerle miniszter felvilágosító észrevételei után a jogilletéknél Polónyi szólt, az átíratási illetékek túl magas voltát kifogásolva. A pénzügyminiszter kijelenté, hogy korábbi ígéretét ez irányban be fogja váltani, s az értékmimura nézve kellő felvilágosításokat ad az előtte szólónak. Horánszky fejtegetései ellenében Wekerle nem teszi magáévá az illeték-kiszabásnál a progressivitást.

A sójövédéknél hosszú és részben kellemetlen vita támadt. Bornemisza István és Orbán Balázs az olcsó só érdekében emeltek szót, követelve a sóárak általános leszállítását.

Orbán azonkívül indítványt is terjeszt be, gyanúsító indoklás kíséretében a bulgáriai és boszniai só-szerződés bemutatására.

Wekerle miniszter tüzetesen kiterjeszkedett Orbán vádjára; utal arra, hogy a kifogásolt tény a költségvetés indoklásában a törvényhozás tud-

mására hozott. Általában üzleti szerződéseknek a ház elébe terjesztését okszerűen kívánni nem lehet.

A fémányászat címénél is élénk discussio támadt. Hozták az erdélyi aranybányászatot s az idegen vállalatokat hozta szóba, Münnich a régi és elavult bányatörvény revízióját hangoztatta, gr. Andrássy Manó a kőszént és petroléumot illetőleg az iparra kedvező törvény alkotását sürgette, mikre nézve a pénzügyminiszter megnyugtató válaszokat adott.

A pénzverő-hivatalnál Amon Ede, Wekerle és Thaly szólalt fel, ki a nikkal-váltópénz behozatalát kívánta.

Végül Ugron Gábor a kincstár kegyurasa aláalt levő kath. lelkészségek sanyaru helyzetére utalt, s kívánta a congrua felemelését 600 fitra.

Wekerle biztató válasza után az ülés véget ért.

Hol késik a mipolgári iskolánk?

Bizony rosszul vagyunk mi a Székelyföldön. Csak alig-alig jut közgazdasági életünkhöz egy-egy, már mások által tekintetre sem méltott morzsa azon összeggel szemben, melyet a közös teherviseléshez nekünk is be kell szolgáltatnunk.

Napról-napra szegényedünk, — a földbirtokos adóssággal halmozza el birtokát, a munkás és iparos kivándorol; nem kőti, nem vonzza az anyaföldhöz már egy rög, vagy bármi ingó jószág sem. A székely munkásnép, kinek pár évtized előtt még mindnek volt ingósága, tehene, birkája, disznója, libája és csirkéje; ma mindezekről megszabadult, hogy adójával hálalékban ne maradjon; nem maradt egyebe, mint a vándorbot és éhes gyomra, hogy keressen kenyeret és más hazát ott, a hol épen talál. A vámháboru meg városaink kevés igényű, de annál törekvőbb és szorgalmasabb iparosait kényszeríti kivándorolni akkor, mikor legfelsőbb helyen a jelszó: minden áron ipart és iparosokat teremteni; nálunk ezek megvolnának, de nem tudnak megélni.

A Székelyföld közgazdasági forgalmát a szomszéd Romániától elvágtuk, de ugyanakkor régen tervezett vasutját nem építettük ki, hogy ezáltal nyugot felől kárpótolhassuk és a kivándorlók számára is keresetet biztosítsunk, mit a később kifejlődő nagyobb forgalom állandóvá is tegyen. Jelenleg egy Háromszékmegye területén keletkezett nagyobb idegen ipartelep protekciójának kellett közbejönni, hogy vasutügyünk is aktuálisabb jelleget öltön.

Még megmaradt birtokososztályunk megmenthetése végett Háromszékmegye közönsége kér anyagi tehetségéhez mért gyakorlatibb szervezett iskolákat, milyenek a katonai, ipar- és kereskedelmi iskolák, melyek azonnal kenyérkeresetet nyújthatnak növendékeinknek és megakadályozzák, hogy meglevő birtokuk elaprózása által ők is a kivándorlók számát szaporítsák. A Székelyföldön kétszeresen indokolt ily iskolák felállítását; igekeznünk kell, hogy azt a mit másoknak a nagyobb forgalomból származó érintkezés máskülönben is megad, iskolák által sajátítsa el; ipari képességünk- és üzleti szellemünket ezáltal fejleszteni.

Kézdi-Vásárhely város és kiterjedt vidéke haldéktalanul megkövetel első sorban egy négy osztályú polgári fiú- és leányiskolát; ugyanilyen fiúiskolákat vár Baróth és Kovászna közönsége is. A négy osztályú polgári iskolának előnye: hogy ugyanakkor, midőn a gyakorlati életnek legmegfelelőbb oktatást adja, zsákutcába nem vezet. A felsőbb oktatást elvégzett polgári iskolai tanulónak nyitva áll az út mind a gymnasium, mind pedig a reáliskolába való átlépésre is, nem számítva a különféle szakiskolákat, mint tanítóképző, katonai, ipar- és kereskedelmi iskolák, melyeknek a polgári iskola tulajdonképi előkészítője. A felsőnépiskola ily kedvezményt nem nyújthat, dacára, hogy tanfolyama felsőbb fokú, mégis a négy osztályú polgári iskolával csak legutóbb lett törvényesen egyenrangúnak nyilvánítva. Hasonló ehhez a hat osztályú polgári iskola, mely növendékeinek csak egy csomó ambíciót, de annál kevesebb jogot és gyakorlati ismeretet nyújt a közép ipar- és közép kereskedelmi iskolák, mint tulajdonképeni polgári iskolákkal szemben.

A felsőbb népiskola kitűnő intézmény, mint valódi népiskola. Kitűnő lesz különösen a jövő

században, midőn a kor oda fejlődik, hogy a falukban lakó »nép«-nek sem lesz már kielégítő a hat osztályú elemi és az ismétlő-iskola; akkor fogja majd megalkotójának kitűnő szervező tehetségét is dícsérni. De a kik ezen iskolákat sz országban elosztották, illetőleg székhelyeiket kijelölték, azok nem láttak az orruknál tovább; nem tudták különösen, hogy a városokban »polgárok« laknak. Azok laknak kiválóan Kézdi-Vásárhelyen, különben, mint nagy alföldi falvainkban, nevezék bár azokat sz. kir. városoknak; oly iparos és kereskedő polgárok, melyek a székely nép szívéből fejlődtek azzá, nem zsidókból és idegen jövevényekből.

Ezen érvekből kifolyólag minden arra érdemes székely városnak megfelelő ipar és kereskedelmi iskolája kell hogy legyen. Háromszékmegye területén Sepsi-Szentgyörgy és Kézdi-Vásárhely is azzá kell hogy váljék, mely megye ezenkívül régi katonaiskoláját is visszaköveteli. Olyan szakiskolákat óhajtnak, mint a brassói polgári iskolából alakított közép kereskedelmi és faipariskola, melynek végbizonyítványai az érettségi bizonyítvánnyal egyenlő jogokat biztosítanak a gyakorlati életben és ugyanakkor megfelelő kenyérkereseti pályákhoz is juttatják végzett növendékeiket és a melyeknek megfelelően képzett és arra hivatott szakvezetői társadalmilag is előbbre vigyék városaink iparfejlesztési ügyét.

Most, midőn minden vállaletekezet, minden nemzeti és a saját várát erősíti, nem időszerűtlen az erdélyi oláhok példájára mutatni rá, kik midőn tanintézeteikből kikerült fiaiknak számtalan pénzintézeteikben és különféle üzleti vállalataikban első sorban kenyérkereseti pályát biztosítanak, ugyanakkor a népet anyagiilag is magukhoz lánczolják. Nekünk székelyeknek egyetlen szakirányu ipar, vagy kereskedelmi iskolánk sincs, míg róluk — azon kívül, hogy ők is a leghelyesebb uton járnak — az államkormány sem felelkezik meg. Szegény székely nép! — mikor jön már sorra a te országod is?

Egy volt kézdivásárhelyi polgár-jelölt.

Táviratok.

Budapest, február 18. Gróf Andrássy Gyula ma reggel fél 3 órakor meghalt. Minden hazafi mély fájdalommal fogadta a gyászhirot.

Budapest, február 18. A szabadelvűpárt, kegyelettel emlékezve meg gróf Andrássy Gyuláról, elhatározta, hogy indítványozza, miszerint a képviselőház ülése szombatig, esetleg hétfőig halasztassanak el. A nagy halott holtteste csütörtökön érkezik Budapestre; itt az akadémia csarnokában tétetik le. Pénteken a párt és képviselőház testületileg kíséri a központi pályaudvarba, honnan Terebesre viszik. A párt javaslatot tesz, hogy gróf Andrássy emléke, a trón és haza iránt szerzett érdemeiért, mint a Deáké, törvénnyel örökíttessék meg.

Különlék.

— Főispán urnak 186. sz. a. kelt s a város polgármesteréhez intézett távirati rendelete szerint csikszentkirályi és krasznahorkai nagyméltóságú gróf Andrássy Gyula gyászünnepe Sepsi-Szentgyörgyön csütörtökön d. e. tartatik meg.

— A kézdivásárhelyi »Stephanie« menház bálja. Az emberi erények egyike, a hála, nyilvánult K. Vásárhely város és vidéke nemes közönségénél s fiatalágánál, midőn folyó hó 15-én este oly szép számmal jelent meg csak azért, hogy a munkaképtelen öregek javára vidám kedélyvel adakozhassék. A miyen volt e nemes törekvés, úgy kísérté Isten áldása. A derék rendező-bizottság, élén Fejér Károly földbirtokos, megyei virilissel és Benkő Mariska urhölgygyel, oly közönséget vont össze, hogy nézni is gyönyörűség volt. A vendégek sokasága felvillanyozta a kedélyeket és általános volt a jó kedv. Hogy a vidámság örömhara még reggel is tele volt, azt nemcsak Farao fiainak vig zenéje, hanem a tánczosok szakadatlan táncza is igazolta. A rendezőség élén új emberek láttunk, de ugyanazon szeretettel, szerepességgel és áldozatkészséggel vonták maguk körébe a publikumot, melylyel a humán ügyek terén vezérként szereplő ősök. Jogosult tehát azon igaz reményünk, hogy nagy elődöknek méltó utódjuk van. A derék társelnökök városunk közügyei emelése érdekében mindig sokat és elismerésre méltót tehetnek. A rendező-bizottság minden

egy tagja a vendégek fogadásánál, mulattatásánál kitűnő előkészítéssel teljesítette tisztét. A maszkok változatos csoportja nemcsak fényével, hanem ügyes alakításával, megkapó élceivel vonta maga után az érdeklődő közönséget. A számos, szebbnél-szebb pillangók élénken hirdették a tavasz közeledtét. Egy pénzes zsák 50 millióval kecsegtette a szükkölködőket; a jönnök látnoki büszkeséggel mondtak vigaszt a farsang vége miatt buslakodóknak. A kíváncsiak minden igyekezete dugába dőlt; nem ismerhették fel őket. Egy Ephialtes sem akadt, ki az ügyes élcelődőnek nyomára vezessen. A kitűnő erkölcsi siker anyagi tekintetben is hasonló eredményezett, mert ez ideig 117 fitr tiszta nyereménnyel a szegény öregek menháza nem dicsekedhetik. A jó ügyet Isten áldása kíséri, s biztosak lehetünk arról, hogy míg a kereszény hit szíveinkben lángol, minden szépért, nemesért lelkesülni és áldozni tudunk. E táncvigalomból azon benső tudattal távoztunk, hogy a szegény munkaképtelen öregek méltán megérdemlik, hogy értük, a mit lehet, áldozzunk, mert ők már megfuttatták azt, mi nekünk még előttünk áll. A mily nemes kebelrel létesítette e humán intézetet halhatatlan érdemű alapító elnöke, Báro Szentkereszty Stephanie: övezzé és kísérje mindig oly hazafias szeretet és szerencse ez intézetet és ez intézetért áldozni tudó közönséget. P u n k t u m.

— A gyulafalvi iparvasut. Papolcz-Gyulafalvától Kovásznaig tervbe vett iparvasut ügyében — mint a »Sz. N.« írja — közelebből változás állott be, mennyiben a gyártelep kezelésége újabb és ismételtelen a papolczi közbirtokosságot kereste meg, miszerint ez adná előleges beleegyezését, hogy a részükről tervbe vett iparvasutat Papolcz község irányába vezethetnék el. Ezen megkeresés folytán nevezett község közbirtokossága e hó 2-án tartott ülésében elvben meg is adta beleegyezését s a feltevélek megállapítására egy 10 tagból álló szűkebb körű bizottságot küldött ki. A bizottság munkálataival már el is készült s megállapított feltételeit a gyártelep kezeléségével már közölte is. Hogy mi vezethetné a gyártelep czég tulajdonosait megelőző terveik megvalósztatására — üzleti titok lévén — nem lehet tudni. Azonban megengedhető, hogy nevezett czég tulajdonosai ez által egyfelől méltányolni óhajtsák Papolcz községnek már korábban hozott ama áldozatát, hogy ez egy a gyártelephez vezető kőútnak, saját területén minden díj nélkül nyitott tért; másfelől befolyásoltatta e változást ama körülmény is, hogy Kovászna felé mintegy 40,000 forint több kiadás igényeltetnék, mint Papolcz felé. Természetesen Papolcz község ez irányban beleegyezését adta, korábbi áldozatait egy újabb áldozattal tetézte, mivel szemben jogosan remélheti, hogy a gyártelep czégtulajdonosai Papolcz községével szemben szintén nem fogják áldozatkészségüket megvonni s ha egészen nem is, legalább egy negyed részben keszkes leendnek felajánlani azon összeget a közterek átengedése árán, a mennyivel előnyösebb reájok nézve ezen irány, mint vala a korábban választott. Községünk háztartására, tekintve a nyakunkon levő arányosítást és az italmérsi jog kártalanítása által bekövetkezett állapotokat a gyártelep czégtulajdonosainak ily irányu áldozatkészsége oly üdítőleg hatna, mint nap hevéltől ellankadt növényzetre az égnek harmatcseppje.

— A gyergyóditrói kereskedői kar által folyó hó 8-án rendezett táncszertély a várakozásan felül sikerült. Közönség szép számmal jelent meg. A négyeseket 36—36 pár tánczolta. A szép leányok közül jelen voltak: Zachariás Vilma, Szathmáry Mariska, Zachariás Matild, Puskás Anna, Melik Ida, Zachariás Irma, Miklós Ida, Kopasz Vilma, Miklós Matild, Kabdebó Vera kisasszonyok. A tiszta jövedelem 30 fitron felül volt, a melyet a szegény sorsu jó tanuló gyermekek felsegélyezésére adtak.

— Halálozások. Gyergyó-Szentmiklóson özvegy Lázár Kalámanné sz. Temesvári Ida folyó hó 10-én életének 30-ik évében meghalt. Halálát 3 kis árva és nagyszámú rokonság gyászolja. — Pávi Vajna Dávid tisztviselő élete 71 évében f. hó 13-án elhunyt. Temetése f. hó 15-én volt.

— Újabb járványról, az influenza egy különös válfajáról írnak az olasz lapok. E járványt, mely Mantuában lépett föl, az ottani lakosok nona néven nevezik. E betegséget az jellemzi, hogy azt a zsibbadtságot, a mit az influenza első jelentkezése id-iz elő, lethargikus álom követi, melyből a beteg csak pár nap után ébred föl. Ha a beteg újra megkapja a járványt, a második álomból föl sem ébred többé.

— A vasárnapi munkaszünet. Baross Gábor kereskedelmi miniszter törvényjavaslatot készített a vasárnapi munkaszünetről, a melyet a végrehajtó rendelet tervezetével együtt véleményadás végett megküldött a kereskedelmi és iparkamaráknak, az orsz. iparegyesületnek és egyéb szaktestületeknek. A törvényjavaslat, mely 6 rövid szakaszból áll, elrendeli, hogy vasárnap a szent István koronája területén pihenni kell az iparos munkának. Kivételt képez az üzleti helyiségek

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Scoală - BCU Cluj-Napoca.